

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 fit, félévre 2 fttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz),

a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzandók.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Mezei egerek.

Mezei egerek alatt a gazdaközönség rendszeren a következő három rágesálót szokta érteni: *Hypudaus arvalis*, *H. agrestis* és *H. amphibius*. Magyar nyelven mezei egerek, poczok, pocsik elnevezés felváltva használatnak. Az ugynevezett vízi poczok (*H. amphibius*) mint már neve is mutatja a nedves helyeket szereti. Úszó képessége kitünő, sőt a víz fenekén is képes futni, de ilyenkor minden perczben feljön friss levegőt szivni. A másik két faj ellenkezőleg száraz helyet keres, kerüli mindig a neki oly ártalmas nedvességet. Lakik szántóföldek, rétek, kertek és erdőkben 20—30 centimetryni ($\frac{3}{4}$ —1') mélységben a földfelület alatt önmaga készítette járatokban, melyeket naponként megújít, mi kártékonyosságát nagyban fokozza. A tulajdonképeni fészke mélyebben van a föld alatt és az fű, széna, apró ágacskaikkal van kirakva. A fészektől több járat veszi kezdetét, melyek sugárszerűleg terjednek felfelé.

Fő eledelei közé tartozik a gabona szeme, gyökere, szalmája, — télen a vetések felületén számtalan apró barázdákat rág. A fák gyökereit elrágja, üreget váj a burgonya és répába, egyáltalában minden növényi gyökereket és terményt megtámad. Némelyek állítása szerint még a csimaszt, rovarokat, álcákat, békákat sat. ha véletlenül összeakad velük, szintén megrágná. Télre, a mint mondják, eledelt gyűjt; de a tapasztalás sajnosan mutatja, hogy

ha gyűjt is, az nagyon kevés lehet, miután télen által is nagy károkat visz véghez. Kártételei gyakran oly nagy mérvűek, hogy valóban nem lehet csodálni azon elkeseredést, melylyel a gazda ezen tolatkodó állatok iránt viseltetik; kivált ha tekintetbe vesszük még meseszerű és méltán ijesztő szaporaságát. Ugyanis kora tavasztól késő őszig minden 5—6 héten, tehát legalább hatszor egy évben ivadékat hoz a világra, a melyek állítólag már két hónapos korukba ivarképesek, tehát ismét annyit szaporíthatnak; úgy, hogy egy pár képes egy nyár alatt 5000 sőt kedvező esetben 10,000 ig elszaporodni, 3 év alatt pedig 600,000-ig, azon esetben, ha kedvező enyhe tél után szelid tavasz, egyáltalában nekik kedvező időjárás következik. Igaz, hogy egy poczok kártevése kevés, de sokszorozzuk azon nagy számmal és ki fog tűnni minő kárt szenvedhetünk ez állatok miatt.

Pusztításairól néhány nevezetesebb adatot említek fel:

1793-ban Kazan környékén oly rémitő mennyiségű egér volt, hogy nemcsak a mezőn pusztított mindent úgy el, mintha leperzselték volna, hanem még a lakházakban is csak nagy ügyyel-bajjal lehetett előlük az élelmi szereket megmenteni.

1822-ben Zabern környékén 14 nap alatt 1.570,000 egeret fogtak és öltek meg.

1822, 1832, 1856 és 1857-ben Németországban vittek nagy mérvű pusztításokat véghez.

1830-ban Poroszországban 1200 morgeni területű (1 morgen = 710·40 □ öllel) bükk erdőt tettek tönkre, melynek fáit 6—12 évesek voltak és 1838, 1839-ben ismét nagy mérvben jelentkeztek.

1845-ben az „Allgemeine Forst und Jagd Zeitung“ szerint „Eddig még sohasem hallott pusztítást vittek végbe az egerek“ Schöningen helységben, Braunschweigban.

1847-ben Somogy vármegyében és hazánk több részében pusztítottak.

1854-ben Württembergben 1000 morgeni területre menő erdőt tettek tönkre.

1857-ben Breslau környékén 7 hét alatt 200000 darab egeret fogtak össze és öltek meg s ugyanakkor itt gyárilag trágya készítésre használták fel.

1863/4 években a „Monatsschrift für Forst und Jagdwesen“ czimű folyóirat szintén az egerek pusztításáról panaszkodik.

Ez elsorolt adatokon kívül még többeket idézhetnénk, mert ezeknek vége-hossza nincs és valóban hivatkozhatunk mi is azon mondásra, melyet Blasius említett fel „Ők úgy jelennek meg, mintha a földből nőnének és a földet úgy össze lyukgatják, hogy nem képes az ember a lábát letenni oly helyre hol egér lyukat ne érintene.“

Most az a kérdés merül fel, mi tevők legyünk ezen szapora faj garázdálkodásait megakadályozandók; de előbb nézzük meg ez állatoknak természetes ellenségeit. Tavaszi fagy, hideg, nedves időjárás, kemény tél mind olyan okok, melyek pusztulásukat okozzák és innét van az, hogy néha egy egérdus év után következő évben alig észrevehető mennyiségben találhatók. Sokan pusztulnak el vándorlásaik alkalmával, mi részint eledel hiányában, részint üldözés következtében szoktak elkövetni, mi azonban némelyek szerint csak vándorlási ösztönüknek következménye. Az állatországból majdnem minden húsevő állat ellenségük pl. a róka, menyét, borz, disznó; a madarak közül a bagoly, vérese, ölyv, mely páronként Lencz és Gloger szerint 6—800 egeret emészten fel.

Hatalmas ellenség gyanánt említi egy schweizeri gazda a kigyót. Ugyanis neki nagy kedve telt a kigyó szelidítésben és tanulmányozva annak természetét, a mezőgazdaságra kiszámíthatlan hasznosságát ismerte fel. Egy alkalommal kivitte kigyóját egy

rostaszerűleg összelyuggatott rétre. A kigyó néhány tekergődés után egy egérlyukba hirtelen bebújt. Pár percz múlva 3 lyukból 5 egeret látott kijönni a gazda, melyek a félelemtől mintegy megvakítva, ide-oda szaladgáltak, úgy, hogy őket könnyen agyonverhette. Nemsokára kirohant még néhány egér s utánok nyomban a szelidített kigyó is, ez elkezdte az egereket kergetni. A mi gazdánk ezeket is agyon verte és elszedte a kigyó elől, nehogy jól lakva kedve a vadászattól elmuljon. A kigyó ezután egy más lyukba is bebújt, honnan szintén hajtott ki egereket, melyek ugyancsak a mi gazdánk botja alatt hulltak el. Nemsokára kijött a kigyó is egy egérrel a szájában, mit csakhamar el is nyelt. Ily módon két óra lefolyása alatt 50—60 egér pusztított el. — Nevezett gazda állítása szerint, ő ezen egy kigyó segítségével szántóföldjét és réjtjét megtisztította az egerektől. Tudósítását pedig így végzi „Tapasztalatim nyomán mondhatom, hogy egyetlen egy kigyó képes két hold földet az egerektől tisztán tartani.“ Ez állítást tekintetbevéve, méltán csodálkozhatunk azon végtelenül helytelen eljárásról, hogy ezen hasznos állatok olyan nagy mérvű pusztításnak vannak alávetve.

Pusztításuk okául némely egyének azon gyenge argumentumot iparkodnak felhozni, hogy veszélyesek mérgeességüknél fogva; pedig ha tekintetbe vesszük, azt tapasztaljuk, hogy honunkban vajmi kevés a mérges kigyó, de ezeket különben is könnyű felismerni. Ne engedjük tehát ezek pusztítását, vegyük védelmünk, pártfogásunk alá, mert általuk hasznot igen, de kárt nem vallunk.

Második sorban szükségesnek találom kiemelni az egerek ellenségei közül a baglyot, mert ez is azon szerencsétlen állatok sorába tartozik, melyek minden igaz ok nélkül a legnagyobb üldözésnek vannak alávetve. Ez eljárás a régi babonás korban még csak megjárt, tekintve azon hiedelmet, melyet éjjeli danából származtattak; de a mai felvilágosodott kor szellemével ez már nem fér össze, s ha figyelmesen vizsgáljuk természetét, benne csakis egy szorgalmas egerészt fogunk felismerni. Nézzük meg ugyanis fészket, vajon mit fogunk látni? — Egy porba kapart gödröt, mely miután fiai kikeltek, folyton körül van rakva egerekkel, miből gondolhatni, hogy mily nagy számú egeret pusztít el csak egy

pár bagoly is. Ezért valóban megérdemlik ezen állatok, hogy mi is pártfogásunk alá vegyük, és e részben kövessük Holstein példáját, hol minden házi gazdának gondja van reá, hogy hiujában egy bagoly szekrény legyen, melybe ő maga nevel fel baglyokat s azokat megszoktatja úgy, hogy vadászat után mindig visszatérnek. Hagyjunk fel tehát ezek pusztításával, védjük őket, más részről pedig segítjük elő vadászatukban az által, hogy helyenként karókat verjünk a rétek és szántókra, melyekre ők leszállva kedvük szerint leshetik az egerek kibuvását. Ezen eljárás szükséges, mert a baglyok sohasem szoktak pusztta földre telepedni, hanem valamely magasabb helyről lesik zsákmányukat.

Ezek után már most lássuk azon eljárásokat, melyeket az emberi ész és erő alkalmazhat és alkalmaz helyenként, ezen szapora és kártékony állatok megrontása és elpusztítása érdekében

A magnak megvédése az egerektől történhetik Peiker szerint bepáczolás által; oly módon, hogy az előbb oltott mésszel, azután szitált hamuval kevertetik össze, mely eljárás mellett minden egyes szem mintegy takaróval lesz ellátva, mi azután az egeret távol tartja.

Barabás Béla ur különösen kisebb gazdaságokban ajánlja, vízzel félig telt fazékaknak egymástól mintegy 10 ölnyi távolban való elhelyezését. A fazékakat a földbe kell beásni oly módon, hogy felső részük a földszinttel egy síkban legyen. Mindenik fazékra szélrózsához hasonló forgó alkalmazandó s ezeket valami szagos eledellel kell ellátni, mire a falánk állatok megjelennek és egymásután a fazékba hullanak. Az ilyen fazékakat napjában meg kell tisztítani a bele hullott döglött egerektől és friss vízzel ellátni.

Ajánlják azon eljárást is, hogy kora tavasszal a vetéseket gypsszel hintsük be s állítólag azon egerek, melyek a gypsszel behintett gabnából ennének, bizonyosan elpusztulnak. Ezen eljárás tekintve könnyűségét és olcsóságát, figyelmet érdemel, annál is inkább, mert ha az egerekre semmi hatással sem lenne is, az alkalmazott gypsz hathatós trágyául szolgál.

Kiterjedt használatnak örvend a mérgezési eljárás is, melynek alkalmazásánál figyelembe veendő, hogy a használt mérgező hasznos házi állatainkban is

könnyen kárt tehet, sőt emberekre nézve is veszélyessé válhatik. Rendesen arsenicumot vagy strichnint — szemes gabonához, liszthez stb. keverve — szoktak e célra használni. Ezen eljárásnál először is az egér lyukak betömetnek s csak azon lyukakba tétetik mérgező, melyek néhány óra mulva kiturenak. A lyukak betömése s a mérgező adagolása addig ismétlendő, míg új lyukakat már fel nem fedezünk; a mi bizon sok időt, munkát és utánjárást igényel. A lyukak betömése nem okvetlenül szükséges, azonban czélszerű azon okból, mivel ez által mintegy utmutatást nyerünk arra nézve, hogy hová tegyük a mérget.

Dr. Pfeifer Gyula ajánlja a szénsavas sulyanyt, (Baryta carbonica), mely állítólag csupán az egérfajra hatna mérgezőleg, más állatra nem s a melyet mint ő mondja, Angol és Franciaország sikerrel alkalmaz. Használata következő: egy rész sulyany 2 rész liszttel összekeverve vízzel péppé gyuratik, ebből borsó nagyságu labdacsok készíttetnek, melyeket liszttel jól be kell hinteni. E szerint készítve minden egyes darab körülbelül egy szemer sulyanyt tartalmaz és ez elegendő egy egér megölésére — miről mondja az ajánló „kísérleteim után magam is meggyőződtem“. — Alkalmazása leginkább tavasszal volna fogamatba veendő, mivel akkor az eledel szüke miatt az egerek szivesebben eszik e labdacsokat. E szert, ha csakugyan hatással bírna, olcsósága is eléggé ajánlaná, mert a szénsavas sulyanynak kiloja mintegy 2 forint 50 kr.

A füst általi megfúlasztást is használják; a mi előbb salétrom oldatba azután kátrányba mártott s végre kénnel behintett kanóczdarabok által történik, melyeket meggyújtva az egér lyukba dugunk. — Ezen célra különben kész töltények is vannak forgalomban. Ezen eljárás bizonytalan azért, mert e mellett az egér járatainak oldalágain megszabadulhat

Alkalmaznak megfogásukra különböző csapdákat is; szoktak továbbá a fölszántott, fölkevert földekre szalmát hordani, és ezt ott apró kupaczkokra felosztani; a czélból, hogy a megzavart és éhes állatok e kupaczkok alá gyűljenek, hol azután könnyen megégethetők.

Mosony vármegyében az egereknek nagy fokú pusztítása alkalmával az ottani alispán, a földmive-

lés ipar és kereskedelmi ministeriumhoz benyújtott jelentésében „az egereknek lyukaikból szántás általi kihajtását s ennek utána emberi kéz általi megsemmisítését ajánlja“. A hivatalos jelentés szerint ezen eljárást először csak egy ekével próbálták meg és pedig úgy, hogy az eke után két 10—12 éves fiut állítottak közönséges nyírfa seprővel, kiknek kötelességük az volt, hogy a felszínre került egereket agyon verjék s a mint említik a munka meglehetősen sikerrel folytatott. Az eke fordítása alkalmával az egereknek csak egy része jött a felszínre, a többi pedig egyelőre a felfordított föld takarta el, azonban utóbbiak is csakhamar előbujtak. Épen azért az egyik fiut nem közvetlen az eke után, hanem attól valami 35—40 lépésnyire állították fel, hogy az utólagosan előjövő egereket agyon verje. Ilyen módon a kísérlet azon egy ekével körülbelül $\frac{3}{4}$ óráig folytatott s e rövid idő alatt 200 egér esett áldozatul, s ezen kívül 5 egér-fészek, melyek mind-egyikében 5—8 fiatal egér volt.

Hasznos intézkedésnek tűnik fel az is, mikor bizonyos számú megfogott egérre jutalmat tűzünk ki; így pl. Méhei kasznár Wraszlón 5 drb egérért 1 krt igérvén, hozzá 8 nap alatt 120 hold terület-ről 20,000 egert hoztak.

Végre felemlíthetjük, hogy szántunk mélyen; mert ez által megzavarjuk őket és elpusztítjuk fészkeiket, továbbá a tarlókat legeltessük hosszú ideig disznókkal, mert ezek az egér legnagyobb háborogatói közé tartoznak.

Kuzmich Miksa,

k.-monostori gazdásznövendék.

Útmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: **Fekete Lajos.**

(Folytatás.)

Ekkor a makkot tüstént téli-re kell elhelyezni, hogy a további száradás meggátoltassék, mert ennek tulsága folytán a makk csirkéessége, mely ugyis csak az érés utáni tavaszig tart, szintugy veszendőbe menne, mint a penészedés vagy rothadás folytán, mely akkor áll be, ha a makkot annak kellő megszáradása előtt rakásra halmozzuk.

Az érett makk megfagyásától, mit még sok erdőgazda hisz, épen nem kell tartani, de igen annak elkorhadásától, ha hideg és meleg rögtön váltakozik, vagy ha a makk gyakran fölváltva megnedvesedik és ismét megszárad. Ez

különben minden magra nézve áll s oka annak, hogy az a szabadban — csekély lombbal takarva — a romlás ellen védve van, miglen tökéletesen fedezetlenül elvész, úgy hogy a természet által szórt magvak számtalan sokaságából egészben véve mégis csak kevés éri a tavaszt teljes ép-ségben.

A makk télen általi épelése különbözőképp történhetik. A gyakran ajánlott mód azt átlukasztott hordókban vagy ládáknak viz alá meríteni, föltétlenül rosznak mondható, miután az ekép megtartja ugyan ép kinézését, csirkéességét azonban mindig egészen, vagy mégis legnagyobb részt elvesziti. — Hátra van még tehát annak

a) a föld alatt, vagy

b) annak felületén való épelése.

Ad. a.) A makknak vermekben való épelését szándékolván, mindenekelőtt arra kell tekintettel lenni, hogy ezek száraz helyeken ásattassanak, ne hogy beléjük alulról vagy oldalvást viz hatolhasson. A verem szélessége és hossza az épelendő mag mennyiségétől, annak mélysége pedig a föld nedvességi fokától s a helyiség fekvésétől függ. Ha a gödör meg van ásva, annak alját polyva, vagy szecskaréteggel takarjuk, mire legfeljebb 6 hüvelyknyire makkot töltünk. Ezt ismét a nevezett száraz anyagokkal borítván, arra megint egy réteg makkot helyezünk s így folytatjuk a munkát, miglen a verem majdnem megtelik, mire azt száraz lombbal sat. jól betakarjuk s legalább egy lábnyi magasra földdel befödjük.

Különben a vermet ki is bélelhetjük, ha közel annak függőleges falaihoz megfelelő magas karókat tűtünk a földbe, s a falak meg a karók közé vagy 2 hüvelyknyi vastagságban szalmát dugunk, avval a gödör alját is ellátván.

Ha gyakrabban óhajtunk nagyobb mennyiségű makkot egy helyen épelni, úgy legjobb, ha nagy vermet ásunk, s azt kifalazzuk, vagy deszkával béleljük. A makk ebben rétegenként, s fölváltva száraz földdel vagy homokkal, vagy egyéb száraz anyagokkal bele töltetik és betakarattik.

Ide tartozik még a „sziló“ nevezetű, keleten divatozó, csonkahasas kúpalakú gödrökben való épelés is. E gödrök agyagos, de nem nedves földbe ásatnak, a hol pedig ilyen nincs, ott a verem alját agyaggal kell kiverni, annak falait agyaggal bemázolni s azután szalma, rózse vagy egyéb fatüzzel ezen agyagbélést tökéletesen kiégetni. Később még füstölő tüzet kell belérakni, hogy a korom a falakra ülepedjék s azoknak az égetés folytán netalán támadott repedékeibe is behasson.

E „szilókban“ nem csak a tölgy- és bükkmakk, hanem a gesztenye és búza, meg a burgonya és répa is igen jól kitélel. Tett kísérletek bizonyítják, hogy az ily gödrökben két évi épelés után a gesztenye csak 5, a tölgy- és bükkmakk 10, és a bükkmakk 16—17 százaléka vesztette volt el csirázó képességét.

(Folyt. köv.)

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1876. június hó 1-én.

91. A május hó 1-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyve — észrevétel nélkül hitelesített.

92. Szlavoniai földmivelő-egylet megküldi a szlavoniai dráva-dunai síkság csatornázása érdekében kiadott munkát, az egylet tevékenységéről szóló jelentést és az 1877-ben Eszéken rendezendő kiállítás programját — első köszönettel könyvtárra helyeztetik, más kettő tudomásul szolgál.

93. Titkár jelenti, hogy legidősb gróf Teleki Domokos, az erdélyi gazdasági egyletnek érdemdus alapító tagja f. évi majus hó 1-én elhunyt — választmány a nagy hazafi és buzgó egyleti tagnak gyászos elhunytá feletti őszinte fájdmának ezennel jegyzőkönyvileg is kifejezést ad.

94. Marosszék közönsége 2392. sz. alatt tudatja, hogy a tagosítás sat. érdekében kidolgozott törvényjavaslatunkat elvben pártolja s annak érvényre juttatásának előmozdítására egyidejűleg országgyűlési képviselőit is felkérte — örvendetes tudomásul szolgál.

95. Miniszterium 8789. sz. a. közli azon kereskedelmi növények jegyzékét, melyeknek Franciaországban nagyobb és biztos keletje van s ezeknek termelését, illetőleg kivitelét ajánlja — az „Erdélyi gazda“ hasábjain terjedelmesen közlendő.

96. Városi tanács 2472. sz. a. tudatja, hogy miután a városnak községi faiskolának való helye nincs és ilyent beszerezni ez alkalommal módjában sem áll, tanács a legjobb akarrattal sem tehet eleget választmányunk 101 számú átiratának — miután egyletünk választmánya a t. városi hatósággal szemben a községi faiskola czélszerűségét és nélkülözhetlenségét már több ízben hangsúlyozta s felszólalásait a törvény ebbeli szabványainak idézésével is támogatta, — a sikertelen fáradozás eredménye ezennel sajnos tudomásul szolgál.

97. Gröller Iovag a szarvasmarha lépfeneje ellen a fekete hunyor gyökerét (*Radix hellebori nigri*) ajánlja — miután szakértő állatorvosok véleménye szerint e szer alkalmazása nem nyújthatja a beküldő által kilátásba helyezett kedvező eredményt, tudomásul szolgál.

98. Dr. Lekisch Antal tudatja, hogy a lötenyésztés ügyében beadott pro memoriát a közös hadügyminiszterium kedvező ellátásban fogja részesíteni — örvendetes tudomásul szolgálván, buzgó tagtársunknak szives fáradozásaiért az elnökség utján köszönet fog mondatni.

99. Az erdélyi szász gazd. egylet 1875. augusztus 16-án Köhalomban tartott közgyűlésének nyomtatványait küldi meg — tudomásul szolgál.

100. A nagy-buni jószág eladásáról szóló szerződés bemutatattik — a szerződés tartalmát választmány is tudomásul vévén, elfogadván és helyeslven, egyidejűleg felkéri a muzeum-egylet t. igazgató választmányát, hogy a kölcsönvelt 65,000 frt. n. é. urbéri papirt még a folyó hóban visszafizethesse.

101. Titkár jelenti, hogy a nagy-buni jószág vevőjének, M. Berde Mózes urnak 1109 frt 80 kr. értékű leltári tárgyak adattak át még 1876. ápril hó 20-án és ezen összeg befizette-

tésére nézve intézkedéseket kér — választmány a történt átadást tudomásul vévén, említett összeg befizetésére nézve kívánatara f. évi deczember 31-éig törvényszerű kötelezvény kiállítása s ápril 20-ától számítandó 6 % kamattal melletti fizetési határidőt engedélyez.

102. Ministerium 9851. sz. alatt tudatja, hogy a somogy megyei gazd. egyletnek nagy atádi gazdasági köre öt rendbeli jutalmat fog a kör járásában a legjobban gondozott telkes vagy 50 holdig terjedő kisebb gazdaság díjazására kiosztani, mely tudósításhoz ministerium azon felhívást csatolja, hogy egyletünk területére is hasonló intézkedést létrehozni igyekezzünk — a magas kívánságnak alkalom és körülmény szerint annyival inkább fog elég tételni, miután már 1871-ben a maros-vásárhelyi gazdasági vándorgyűlés alkalmával az ilynemű jutalmazások üdvössége melegen hangsúlyoztatott és a nmlgu ministeriumnak is figyelmébe ajánlatott.

103. Cs. k. közös hadügyminiszterium 990 sz. a. a lötenyésztés ügyében hozzája beadott pro memoriát köszönettel és helyesléssel fogadta s a szükséges intézkedésekre nézve néhány bizalmas kérdést tesz. Evvel kapcsolatban

104. Gr. Schweinitz Gyula egy válaszfeliratot küld be s azt tárgyalni, illetőleg elfogadni kéri — a hadügyminiszterium válaszában elvi része örvendetes tudomásul szolgálván, a bizalmas kérdésekre, valamint Gr. Schweinitz válaszfeliratára nézve határozatott, hogy mindkettő a promemoria elkészítésére felkért bizottság tagjai között köröztessék és a Bécsbe intézendő válasz a beérkezendő válaszok alapján szerkesztessék.

105. Vályi Elek és Geller Gottfried gyümölcsészeti statisztikát küldnek be — szakosztályhoz tételik át.

106. Segesvári ügyvéd Dr. Melas Henrik egyletünknek a nagy-buni örökösödési ügyben való képviseltetéséről szóló 50 frt 29 kr-nyi számláját küldi be — a számla az adott 50 frtnyi előleggel kiegyenlítettven, Dr. Melas fel fog szállíttatni hogy a Borbély Karolina által követelt kamathátralék miben állása iránt 14 nap alatt határozott nyilatkozatot adni sziveskedjék, mert ellenesetben törvény utján lenne kénytelen az egylet, fellépni.

107. Gallicziai cs. kir. gazd. egylet 737 sz. a. tudatja, hogy az 1877. évre nézve a gazdasági szakoktatás és aratási statisztikára 28,350 frtot, kiállításokra, növénytermelés és állattenyésztésre 54,700 frt, összesen tehát 83,650 frtot kért subventio gyanánt az osztrák földmivelési ministeriumtól — tudomásul szolgál azon szomorú tény constatalásával, hogy a határozta nagyobb magyar birodalomban a földmivelési ministeriumnak mindössze csak 50,000 forint áll rendelkezésére a mezői gazdaság különböző ágainak emelésére s így az egyletek kellő támogatásra nem is számíthatnak.

108. A magyar óvári m. kir. gazd. akademia magyar segély-egylete egy gyűjtő ivet küld be pártolás végett — miután egyletünk kedvezőtlen finanziaális helyzete a pénztárnak ily czélokra való igénybevételét meg nem engedi, az egyleti tagok a lap utján magánadakozásokra fognak felkérteni.

109. Miniszterium 10534 sz. a. jelen jegyzőkönyv 95 pontjában foglalt átiratának kiegészítéséül az ott említett kereskedelmi növények beviteli mennyiségét tudatja — tudomásul szolgál és a lapban közölni fog.

110. Miniszterium 10181 sz. a. a gabonafutó bogár leírását küldi meg és azt a gazdaközönségnek tudomására juttatni rendeli — a leírás az „Erdélyi gazda“ legújabb számában közöltetett.

111. Miniszterium 9918 sz. a. tudatja, hogy a kereskedelmi kamaráknak a levelező tagok választása alkalmat ad arra hogy a földmivelés érdekei is képviselve legyenek, a kamarák és gazd. egyletek között létesítendő bizonyos kapcsolatra vonatkozólag pedig megjegyzi, hogy ezen óhajlás az annak idején megindítandó tárgyalások alkalmával lehető figyelembe fog vétetni — tudomásul szolgál.

112. Miniszterium 10526 sz. a. tudatja, hogy a szőlészeti vándortanár fizetését az 1877-iki költségvetésbe a jelen szűk pénzügyi viszonyok között fel nem veheti, vasuti szabad jegyeket azonban esetről esetre az illető vasutársaságok ki fognak szolgáltatni — a magas átirat első része sajnós tudomásul szolgál, a szabadjegyek mikénti megadásáról a vándortanár tudósítandó lesz.

113. Titkár bemutatja az „Erdélyi gazda“ 1875-évi bevételei s kiadásairól szóló jelentést és a f. 1876 évre vonatkozó költségvetést — a bevételek 1711 frt 78 kral, a kiadások 1908 frt 39 kral tudomásul szolgálnak, az 196 frt 61 krnyi hiány fedezésére egyleti pénztárnok utasítatik, mely hiány javára a díjtalanul szétküldött 350 drb tagsági és tisztelet példány szolgál. A f. évi költségvetés, mely 264 frt 50 krnyi deficitet mutat, tudomásul szolgál.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

E G Y V E L E G.

* Lapunk t. előfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele végéhez közeledik, miért is az előfizetések szíves megújítását idejekorán kérjük eszközölni, nehogy a lap küldésében késedelem álljon be.

Az „Erdélyi gazda“ kiadóhivatala.

* Erdélyi pinczeegyletünk borait Arnulf bajor herceg kezéhez vévén, Gróf Teleki Gusztáv urhoz köszönő iratot intézet, melyből kiemeljük a következőket: Nagyon örvendtem e figyelemnek és fogadja szíves köszönetem nyilvánítását azon biztosítással egyetemben, hogy gyakran és élénk gyönyörrel emlékezem meg az Ön szép hazájában töltött napjairól. Megvagyok győződve, hogy a bor nagy tetszéssel fog találkozni s reménylem, hogy itt is érdemének megfelelően ismeretessé válik. Bár jelenleg tulajdon háztartásom nincs, később mégis alkalom fog nyíltni erdélyi bort rendelhetni, mely esetben fenutartom magamnak a pinczeegylet szíves közvetítését igénybe venni. Fogadja a nagyon tisztelt gróf úr ez ötletből kiváló nagyrabecsülésém és tiszteletem'érzelmeinek nyilvánítását, melyekkel maradok München 1876. június 14. ARNULF, s. k. bajor herceg.

* Értésítés kereskedelmi növények kivitele tárgyában. A cs. és kir. főkonsul utóbbi jelentésében említést tesz azon kereskedelmi növényekről, melyeknek Franciaországban nagyobb és biztos keletje van és ezeknek termesztését, illetőleg kivitelét ajánlja. Ezen növények: sárga bodzafavirágok, veres pipaevirág, a szegfűvirág, a farkkóró vagy gyopár, (Wollkraut) a lőkörmű szattyu (Hufflattich) arnika, a mályvafélék, különösen a közönséges vagy erdei s a fekete (arborea) mályva virágai, e mályvafélék gyökerei, — a közönséges vagy erdei mályva, a belendék (bolondító csalmatok, Hyosciamus) a nadragulya, (Bel'adonna) a gyilkos esomorika, (Cicuta) a fodormenta, (Pfeffermünze*) a zsálya, az ökörszem, (Chrysantemum) levelei, az atraczell (anchusa). Ezen felül még nyereséges kivitelre számíthatnak: viasz és méz, paszuly és lencse, kőrízsbogarak, aszalt szilva, borkő. Mind e czikkekre nézve közvetítőül a főkonsul a következő nrakat ajánlja: E. Gillet, rue Rosiers 3., J. Bettelheim 42., rue du chateau d'eau, J. Normandin 57., quai Valmy, mindannyian Párisban. Ezen urak minden e czikke eladása körül hozzájuk intézendő kérdésre felvilágosítással készségesen szolgálnak. Ezekről azon czélből értesíté a nmlgu földmivelési ministerium erdélyi gazdasági egyletünket, hogy a gazdaközönséget alkalmas módon az említett termények kivitelére figyelmeztesse, mi ezennel megtörténvén, különösen magkereskedőinknek ajánljuk, hogy ez érdemben a kellő lépéseket országrészünk és saját érdekekünkben megtegyék.

* A magyar természet tudományi társulat következőleg határozott a kétezer forintos gazdasági nyilt pályázatra beérkezett művek felett. Nyolcz ajánlat érkezett, mely mind figyelemre méltó; s az összeg, melyet igénybe vennének, tizezer forint. De minthogy a kitűzött díj csak 2000 frt, a választmány kénytelen volt csupán három megbízás kiadására szoritkozni; a többi 5 közül pedig kettőt a gazdasági egylet, egyet az erdészeti egyesület figyelmébe fog ajánlani. A kiadott 3 megbízás a következő: I. Dr. Ulbricht R., a magyar-óvári gazdasági akadémia tanára vállalkozott a bor- és must-analysis módszereinek megvizsgálására. Határidő 1878 vége. Tiszteletdíj ezer frt. II. Dr. Plosz Pál budapesti egyetemi tanár és Dr. Csánády Gusztáv a keszthelyi gazdasági tanintézet vegytanára, vállalkoznak a balaton-vidéki borok chemiai megvizsgálására; kutatásaik alapján azt a kérdést akarják megoldani miképen kell a magyar borokat kezelni, hogy exportképesse váljanak. Munkálataikkal két év alatt fognak elkészülni. Tiszteletdíjuk 1500 forint. III. Pungur Gyula reform. lelkész Szilágy-Nagyfaluban, elkészíti „Magyarország tücsök fajainak monographiáját.“

* Az adóelengedés érdekében. A fagy által okozott károk után engedélyezendő adóleírás tárgyában a pénzügyminiszter következő rendeletet intézett valamennyi pénzügyi s kataszteri igazgatósághoz s adóhivatalhoz: „A közadók kezeléséről szóló az országgyűtés mindkét házában kihirdetett, de még életbe nem lépett 1876. XV. t. cz. 40. §-ának

*) Fodormenta tudunk szerint = Krausemünze, ellenben borsosmenta = Pfeffermünze. Szerk.

c) és e) pontjai szerint a fagy által okozott károk rendkívüli eseteiben adóelengedésnek van helye: Szántóföldeknél, ha a fagy a bevetett földnek termését egész határokat magukban foglaló nagyobb területeken oly módon és időben semmisíti meg, hogy az illető földek azon évben már újabb veteményezés által jövedelmezőbbé egyáltalában nem tétethetnek. Szőlők-nél, a szőlőknek azon területére nézve, melyen a fagy az évi termést egészen megsemmisítette tekintettel azon nagy csapás-
ra, melylyel az ország egyes vidékein a szőlőbirtokosok a folyó 1876. évi május 20. és 21-iki fagy által sújtattak, az 1876. XV. t. cz. 84. §-ában nyert felhalmazás alapján kivételesen megengedem, hogy az idézett törvény rendelete, a mennyiben az a szőlőkben okozott károkra vonatkozik, már az idén az előfordult fagy esetekre alkalmaztassék és az adóelengedés megállapítása végett az ideai fagy által a szőlőkben okozott károk szabályszerűleg felvétethessék. Ebben a szántóföldekben az ideai fagy által okozott károk után névszerint még a törvény idézett határozománya értelmében sem engedélyezhető adóleírás azért, mert az idén a bevetett földeknek termése vagy nem vagy ha egészsébe is, de nem oly időben semmisült meg, midőn az illető földeket tavaszi veteményezés által jövedelmezőbbé tenni már nem lehetett volna. Ezen okból a szőlőket illetőleg megindítandó az adóleírás eljárás hivatalból. Erre nézve rendeltetik, miszerint a pénzügyi hatóságok a hozzájuk érkező kárfelvételi A) jegyzékeket a beérkezéstől számított legfeljebb három nap alatt átlegyék a kerületi kataszteri igazgatósághoz, ez pedig azokat a kerületi vagy járásbeli becselő-, esetleg pótbiztossal a kár felvételek helyességére nézve a helyszínen rögtön felülvizsgálta, a kataszteri igazgatóság figyelmeztetendő arra hogy a törvény rendelete szerint adóelengedésnek csak azon szőlők-nél van helye, melyeknek évi termése egészen megsemmisített. A felülvizsgálattal megbízott kataszteri tisztviselő az A) jegyzékben foglalt minden egyes szőlőbirtokra nézve a helyszínen meggyőződik a fagnak a termésre minő mérvben történt befolyásáról és arról, vajjon ehez képest a kár helyesen van-e felvéve? eltérések esetében a hibás felvételt az A) jegyzékben vörös tentával helyesbíti és a jegyzékre vezetett záradékban megemlíti, hogy a változások a felülvizsgálat alkalmával tétettek. Az ekként felülvizsgált A) jegyzék rögtön beküldetik a kerületi pénzügyigazgatósághoz (kir. adófelügyelőhöz), az pedig számvevő osztálya (számvevő közgei) által azonnal kiszámítja a megállapított károk után a leírandó adót és a jegyzéket jóváhagyás végett a pénzügyminiszteriumhoz rögtön felteszti. Jelen rendelet tartalmáról azon községek elöljárói, melyek határában a szőlők az ideai fagy által a fentemlített mértékben kárt szenvedtek, az adóhivatalok által értesítendők.

* A mürzthali szarvasmarhák a kolozsmonostori kir. gazd. tanintézethez megérkeztek, szám szerint 1 bika és 10 tehén. Ezuttal annyival is inkább tartózkodunk egyébj megjegyzéstől, mert ígéretünk szerint legközelebb ugy a fajtát, min: annak jelenlevő képviselőit külön terjedelmes czikkben érdemük szerint méltányolni fogjuk.

* Öntözés napfény-nél. Azt tartják általánosan, hogy a napfény mellett hulló eső kedvezőlen befolyással van a tenyésztetre, különösen a zöld levelek kifejlődésére (Hyankor köznépünk azt szokta mondani, hogy: az ördög veri a feleséget); szakértők állítása szerint ez által az u. n. liszt har-mat képződése mozdíttatik elő. Értelmes kertészek nem is tartják tanácsosnak a virágágyak napfény melletti locsolását. Hogy azonban valóban káros befolyást gyakorol-e a napfényes eső a levelekre, erre nézve tudunkkal még határozott tapasztalat nincsen. Újabb időben tétettek ugyan egyes előleges kísérletek, melyek látszólag a napfényes eső káros behatását igazolják. Legelőbb Liebig fedezett fel salétromsavat és salétromsavas ammo-

niakot az esővizben. Azon ismert tény, hogy a kőenyegáznak levegővel való elégsénél, salétromsav képződik, tehát a villamos szikrának a nedves légen való keresztül cikikázásánál is, pl. zivatarok alkalmával, eléggé közelfekvő magyarázatát adja annak, honnét kerül az esővizbe salétromsav. Kiderült továbbá az is, hogy az esőviz salétromsav tartalma különböző a szerint, a mint nappali vagy éjjeli eső vételet vizsgálat alá: az előbbi több salétromsav-tartalommal bír, mint az utóbbi. Különösen sok salétromsav-tartalommal bír az oly esőviz, mely teljes napfény mellett a zöld levelű fákról csurgott le. Talán nem lehetetlen, hogy oly esővizzel, melyben a salétromsav és a salétromsavas só tartalom fokoztatnék, a liszt har-mat fellépését elő lehetne idézni; mindenesetre érdekes lenne, ha a gyakorlati szabály ezen esetben a theoria által további megfigyelések útján támogattnék. (F. É.)

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Naszód, Torda és Vajda Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vetünk a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

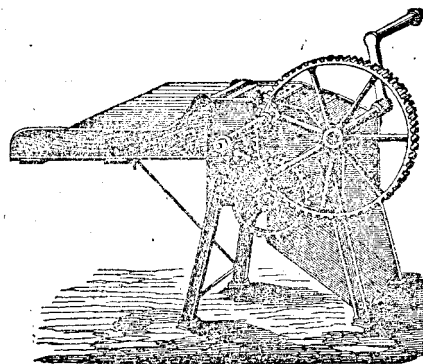
Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5¼ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módzatok mellett gyorsan eszközöl

(4) (11-26) a hatóságilag engedélyezett általános „Ipar és keskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, belmonostoruca, 19. sz.
(Értekezzeni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1-4 óráig)

TAUFFER FERENCZ



KOLOZSVÁRT.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplő-gépjeit, kézi- és loerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(25-52)

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvártt

(alapított 1865-ben).

Forgalmi kimutatása: (1874. decz. 31.)

Összes bevételek kezdettől

(1865)—1873. év végéig	16.229,161 f. 17 kr. o. é.
Bevétel 1874-ik évben	3.376.862 f. 82 kr. o. é.
összesen	19.606,023 f. 99 kr. o. é.

Kifizetett károk kezdettől

(1865)—1873. év végéig	5.355.856 f. 42 kr. o. é.
------------------------	---------------------------

Kifizetett károk 1874. évben	1.324,799 f. 85 kr. o. é.
összesen	6.680,656 f. 27 kr. o. é.

Kiosztott nyereség kezdettől

1874-ik év végéig	439.738 ft. 69 kr. o. é.
Évi díj bevétel ca.	1.500.000 ft. — kr. o. é.
összesen	4.869,989 ft. 32 kr. o. é.

Biztosításokat fogad el:

- tűz károk ellen (ha villám által okozottak is) épületekre, gyárakra, készletekre, ingókra stb.
- jégkárak ellen teljes kártérítéssel
- az ember életére minden módozatokban; — és közvetiti
- a túlélési csoport biztosításokat.

Központi iroda: Kolozs vártt, főtér 26. szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grác, Praga.

Főügynökségek: Arad; Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Beckerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA” biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindig hiven és pontosan megfelelően, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

VICTORIA biztosító társaság.

(1)

(12—26)

Piaczi árak.

A héti vásár		Egy hectoliter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
hely	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajczárookban											
Beszterce	jun. 13.	750	—	350	—	250	225	—	—	—	—
Brassó	jun. 19.	829	652	464	430	298	397	—	—	—	—
Csik-Szereda	jun. 14.	940	800	665	450	350	690	400	200	125	32
Décs	junius 20.	675	625	455	—	240	325	520	160	450	28
Déva	jun. 17.	1000	800	750	500	900	500	270	130	136	32
Erzsébetváros	jun. 17.	720	690	520	—	340	400	280	150	300	36
Gy.-Sz.-Miklós	jun. 17.	875	600	450	425	275	425	250	8	—	32
Fogarás	jun. 16.	630	420	385	—	330	340	280	140	360	36
K-Fehérvár	jun. 17.	860	630	560	—	480	410	400	180	300	38
Kolozsvár	junius 22.	760	600	480	320	285	350	340	160	360	42
M-Vásárhely	jun. 14.	610	390	480	290	224	370	290	100	325	34
Naszód	máj. 8.	660	500	330	330	20	330	200	110	125	30
Nagy-Enyed	jun. 15.	800	650	475	—	350	375	290	50	444	36
N.-Szeben	junius 20.	700	550	430	460	330	400	240	—	350	38
S-Sz-György	jun. 12.	780	720	480	440	300	400	400	80	200	36
Szamosújvár	junius 19.	822	540	440	—	290	325	300	75	400	34
Sz.-Régen	jun. 15.	701	567	409	332	290	366	180	80	230	28
Sz-Udvarhely	junius 13.	840	650	510	—	420	440	250	100	350	36
Torda	apríl. 15.	660	500	360	300	270	230	250	120	1100	32
V.-Hunyad	junius 10	810	600	490	—	—	466	200	100	600	56

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabalyzata.

	széri hirdeteskör											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azoknál 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

Mezei egerek. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Társalgó. — Választmányi ülés 1876. június hó 1-én. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.